

Přímluvce a Učitel

(neděle svatodušní)

J 14-16

Sestry a bratři, slavíme dnes Letnice, svátek seslání Ducha svatého. Svatodušní svátky jsou možná trochu ve stínu Vánoc a Velikonoc. Na Vánoce a Velikonoce většinou konáme zvláštní přípravy. Také církevní rok má před Vánocemi dobu přípravy – Advent, a před Velikonocemi postní období. Na svatodušní svátky se asi nijak zvlášť nepřipravujeme. Přesto i tento svátek zvěstuje věci pro náš křesťanský život zásadní a nepominutelné. Právě tak jako by nebylo spásy bez příchodu, utrpení a vzkříšení Pána Ježíše, nepoznali bychom spásu ani bez působení Ducha svatého. Duch svatý totiž uvádí v život to, co pro nás Pán Ježíš učinil. On otevírá srdce k pokání a k víře, on přináší do našeho života Boží přítomnost a moc Kristovy oběti a zmrtvýchvstání. On nás Kristovým evangeliem zevnitř proměňuje. On je tím tvůrcem a hybatelem nového života, k němuž nám Ježíš otevřel cestu. Bez působení Božího Ducha bychom zůstali duchovně chladní, mrtví a neteční. Pokud se v našem srdci rozhoří víra, láska a naděje, vězme, že je Duch svatý při práci. Je to Duch oživující, dává život z Boha. Letnice, to je skutečně další přelomová událost v dějinách spásy. Bůh byl v Kristu, když žil tady na zemi. A nyní je Bůh s námi spojen zevnitř našich srdcí prostřednictvím svého Ducha, kterého nám daroval. S Duchem Božím se zkrátka pojí život a živost. Už sz proroci vnímali Božího Ducha jako životodárnou vláhu, která padá na suchá místa. Rád bych si spolu s vámi dnes připomněl dva motivy Písma, které působení Ducha svatého přibližují. Oba vychází z tzv. *Ježíšovy řeči na rozloučenou* v Janově evangeliu. Ježíš se loučí se svými učedníky. Ti jsou z toho pochopitelně nesví. Byli dosud zvyklí následovat Ježíše. A on od nich má odejít? Ale Ježíš jim říká, že nezůstanou sami. Boží Duch, kterého sešle nebeský Otec, je bude provázet na každém místě, kde budou. Takže jak Ježíš popisuje působení Ducha svatého?

1. Přímluvce

„...a já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi navěky“ (J 14,15). To slovo Přímluvce (paraklétos) má vícero rovin. V českých překladech Bible se to slovo překládá jako Přímluvce, Utěšitel, Zastánce. V právním slova smyslu *paraklétos* označoval zástupce u soudu, který vystupoval ve prospěch obalovaného, tedy jako obhájce nebo advokát. Toto jméno tedy vždy označuje někoho, kdo vystupuje ve prospěch někoho druhého jako prostředník, přímluvce a pomocník. V Bibli odkazuje na roli Ducha svatého, který je nám v životě a ve službě poslán na pomoc. Ježíš říká učedníkům, aby se nebáli, když on od nich odejde, protože Otec jim pošle *jiného* Přímluvce. Do té doby tuto roli sehrával Ježíš sám. On sám posiloval své učedníky a také se jich zastával proti dotěrným farizeům a zákoníkům. Byl stále s nimi, propůjčoval jim něco ze své moci, aby mohli sloužit jako on, vyučoval je, přibližoval jim Boha, miloval je. Ježíš pro ně dosud byl oním Přímluvcem, Zastáncem a Pomocníkem. Sám se před svým odchodem modlil k Otci: „*Dokud jsem byl s nimi, zachovával jsem je v tvém jménu, které jsi i dal; ochránil jsem je, takže žádný z nich nezahynul, kromě toho, který byl zavržen, aby se naplnilo Písmo*“ (J 17,12). Zachovával jsem je, ochránil jsem je, žádný nezahynul. A v této jeho službě nyní pokračuje Bůh skrze Ducha svatého. On je tím Přímluvcem, Zastáncem, který je tu s námi i dnes. Ježíš nemohl být na všech místech a ve všech časech současně. O Duchu svatém ovšem řekl, že je to Přímluvce, který s námi bude *navěky*.

Tak to je ta první role Ducha svatého, kterou jsem chtěl dnes připomenout. Duch svatý jako Přímluvce. Myslím, že je v tom pro nás mnoho povzbudivého. Ve svém životě se s mnoha věci pereme a bojujeme. Zápasíme na různých frontách a vůbec to není někdy lehké. Někdy dokonce prohráváme, selháváme, sami zklamáváme či zklamání býváme. Ale toto slovo nás chce povzbudit, že nejsme sami. Že je tu někdo, kdo se nám staví po boku. Duch svatý není drábem, kterého máme v patách. Je to přítel, zastánce, pomocník, který nám jde po boku, který nás doprovází, který obnovuje síly, obnovuje naději, víru, lásku, ujišťuje nás o Boží moci a síle, o síle odpuštění a smíření. Pozvedá nás, když klesáme, podepírá nás, když jsem bezmocní a bezradní. Jak úžasné je to slovo, které čteme u ap. Pavla: „*Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním*“ (Ř 8,26). Duch svatý se v našich slabostech a bezradnosti za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním. Někdy lidská slova nestačí nebo je nedokážeme najít. Máme s tím asi každý tu zkušenost, kdy se na nás něco valí a my prostě nevíme, nemáme slov, myšlenky se nám motají jako ve víru. Chceme se modlit a ono to nějak nejde, nedokážeme se soustředit, uklidnit. Jsme najednou „mimo“, vykolejeni. Ale to jsou chvíle, kdy, aniž to možná víme nebo si to uvědomuje, je Boží Duch „na lince“ a bere si tu naši věc, se kterou si nevíme rady, za svou a podepírá nás svou přímluvou u Božího trůnu. Je to Paraklétos, věrný průvodce a přítel, obhájce a pomocník.

2. Učitel

Dále Pán Ježíš popisuje Ducha svatého jako Učitele. „*Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl*“ (14,26). Všichni víme, jak důležitá je pro nějaké

formování a směřování role učitele. Dobrý učitel dokáže s žáky pravé divy. Možná, když se řekne učitel, vybavíme si něco dosti nepřijemného. Anebo možná někoho velmi inspirujícího, na kterého dodnes v dobrém vzpomínáme. Duch svatý je Učitel. A co jsou jeho učební osnovy? Kristus sám. Duch svatý nepřichází jako solitér. Jeho úkolem je svědčit našemu srdci o Kristu, dosvědčit Krista, vykreslit nám Krista, přiblížit ho. „*Až přijde Přímluvce, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, jenž od Otce vychází, ten o mně vydá svědectví*“ (14,26). Mnoho lidí se jistě zabývalo a zabývá postavou Ježíše. Lidé o něm mohou nastudovat mnoho věcí – z Bible, z historie. A jedni v něho uvěří, zatímco druzí nikoliv. Pro jedny se stane Pánem a Zachráncem, pro druhé zajímavou postavou dějin náboženství. V čem je rozdíl. Právě v Duchu svatém. Jenom, když Boží Duch otevře člověku oči a srdce, může Krista poznat skutečně a osobně. Do té doby bude možná vědět mnoho o Ježíši, ale nebude znát Ježíše. Znat Ježíše nemůžeme bez průniku a světla Ducha svatého. V 1. Korintským Pavel píše: „*Přirozený člověk nemůže přijmout věci Božího Ducha; jsou mu bláznovstvím a nemůže je chápat, protože se dají posoudit jen Duchem*“ (1K 2,14). Vzpomínám na to, jak jiná kniha pro mě byla Bible před tím, než jsem uvěřil a potom, co jsem uvěřil. Je to zvláštní, byla to pořád jedna a ta samá kniha, a přece ten rozdíl pro mě byl jako noc a den. Jen Boží Duch může způsobit, že slovo Bible ožije a přinese Boží oslovení, které zarezonuje v srdci člověka. Jen Boží Duch může zjevit Ježíše jako živého Pána a Spasitele lidského života. Do té doby jsou nám stránky Bible mrtvé a prázdné a Ježíš zůstane jen zajímavou osobností náboženských dějin světa. Ale Boží Duch přichází jako ten pravý Učitel a Zjevovatel Boží pravdy člověku.

Ježíš Ducha svatého opakovaně nazývá „*Duchem pravdy*“. Bible upozorňuje, že ve světě jsou přítomni různí „*duchové*“ a že se proto křesťané mají mít na pozoru. Pečlivě zkoumat duchy. Čteme o tom např. u ap. Jana: „*Milovaní, nevěřte každému vnuknutí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha; neboť mnoho falešných proroků vyšlo do světa. Podle toho poznáte Ducha Božího: Každé vnuknutí, které vede k vyznání, že Ježíš Kristus přišel v těle, je z Boha; každé vnuknutí, které nevede k vyznání Ježíše, z Boha není. Naopak, je to duch antikristův, o němž jste slyšeli, že přijde, a který již nyní je na světě*“ (1J 4,1-3). Duch Boží je Duch pravdy. Je v protikladu k Duchům lživým a falešným. Vždy se vyskytoval dostatek všelijakých proroků a věrozhvěstů, idejí, filosofii a pravd. Zkoumejte duchy, zda jsou z Boha. Někdy to nemusí být jednoduché. V dobách rané církve se vyrojila řada nauk, které se jevily jako křesťanské. Např. *doketisté* tvrdili, že Ježíš měl jen zdánlivé tělo, že se nám to jen jevilo, že byl skutečným člověkem. Bůh by přece na sebe nevzal něco tak nízkého, jako je tělo. Zdánlivě bohulibá nauka. Ovšem s nedozírnými následky. Kdyby Ježíš nepřišel v těle, nikdy by se nemohl stát naším prostředníkem k Bohu. Zůstal by nadsvětelným a tudíž vzdáleným. Jen jako člověk nás lidi mohl zastoupit před Bohem. Nejen plně božský ale také i plně lidský mohl nést hříchy lidí. Každá doba jistě nese své nároky na rozlišování duchů. V tomto smyslu v každé době nese církve i prorocký úkol. S Boží pomocí hledat vhléd do duchů doby. Povzbuzením, které čteme ve slovech o Božím Duchu, Přímluvci, je, že je to Duch pravdy a že stále do pravdy uvádí. Tedy, že vyvádí ze lži a klamu a orientuje nás na toho, který je cestou, pravdou i životem. Jasná orientace na Krista, kterého dosvědčuje evangelium, to je i dnes snaha a dílo Ducha svatého.

Tedy Duch svatý jako Přímluvce a Duch svatý jako Učitel, svědek o Kristu. To jsou pouze dva z mnoha způsobů, jakými nám Bible osobu a působení Božího Ducha představuje. Kéž i z toho můžeme čerpat mnoho naděje. Máme přece Přímluvce, Zastávce, Utěšitele, který je věrný, byl seslán a zůstává s námi navěky. Nevidíme ho, nenahmatáme ho, a přece se o něj můžeme s vírou opřít, přece se do jeho péče můžeme svěřit. A Duch svatý jako Učitel, který nám uvnitř srdce a myslí vždy znovu dosvědčuje Krista, oživuje nám jeho slova, pomáhá nám rozlišovat duchy a vlivy Boží a vlivy, které od něj odvádí. Potřebujeme Ducha svatého, potřebujeme jeho moc, potěšení, povzbuzení i nasměrování a orientaci. Proto přijď, Duchu Utěšiteli, přijď Duchu pravdy.